

Til statssekretær Kjersti Bjørnstad
Kommunal- og distriktsdepartementet

15. februar 2022

Behovet for kunnskap og statistikkdata om norsk natur i kommunen

Vi takker for muligheten til å møte statssekretæren den 10. februar. I møtet ble det stilt spørsmål om behovet for statistikk og kunnskap om naturmangfold, som ville gjøre det lettere for kommunen å ta gode valg i sin planlegging.

Vi oversender her et kort notat som oppsummerer det vi sa i møtet med noen tillegg.

1) Kommunene trenger et godt kunnskapsgrunnlag – utarbeide naturregnskap

Kommunalmyndighetene må jobbe sammen med miljømyndighetene om å løse den overordnede oppgaven for å bedre kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold, hvorav en styringsparameter er “Grunnlaget for et økosystemregnskap i tråd med internasjonale standarder og forpliktelser er etablert”.

Økosystemregnskap eller naturregnskap blir et viktig bidrag til å sikre en helhetlig og økosystembasert forvaltning av naturen i kommunene. Dette vil sikre god kunnskap før politiske beslutninger tas, bedre kontroll med sumvirkning, ivareta natur og fremme effektiv utbygging.

Et naturregnskap inneholder kartfestet informasjon om naturmangfold. Det trengs både et heldekkende kart over økosystemene som viser arealendringer, den økologiske tilstanden (basert på fagsystem for økologisk tilstand) og naturgodene til økosystemene med et presisjonsnivå som gjør det forvaltningsrelevant ned på kommunenivå.

Dette vil kreve kunnskapsinnhenting i regi av miljømyndighetene. Sabima ser behovet for et sterkt samarbeid om innarbeiding av systemer, krav og virkemidler på tvers av sektorer.

Siden mange kommuner etterspør og har vedtak om å etablere arealregnskap, mener vi det bør prioriteres, og gjøres etter FNs standard for økosystemregnskap. Videre bør virkemiddelpakken tilpasses så den ivaretar krav og muligheter gjennom regnskapssystemet.

Kunnskapsbehov i første rekke:

- Infrastruktur for økosystemregnskap – felles for alle kommuner
- Arealregnskap for økosystemene. Krever et heldekkende kart over økosystemene.
- Regnskap for tilstanden (kvaliteten) til økosystemene. Her er det et stort behov for overvåkingsdata (tidsserier for sentrale økosystem indikatorer) for å kunne måle tilstand etter fagsystemet for god økologisk tilstand.
- Oversikten vil kunne gjøre kommunen i stand til å ta helhetlige vurderinger av planers samlede belastning.
- Behov for mål for hvilken tilstand økosystemene skal ha, og hvordan det skal iverksettes.

2. Statistisk oversikt gjennom KOSTRA

I forbindelse med arbeid med naturkampen.no har Sabima sett et stort behov for økt datamengde for å beskrive kommunens påvirkning på naturmangfoldet, konsekvenser av kommunens planer på naturmangfold og oversikt over arbeid med naturmangfold.

Vi trenger KOSTRA-tall også på følgende:

- Dispensasjoner: skille mellom type dispensasjon gitt gjennom plan- og bygningsloven – gjelder dispensasjonen endring av planformål/utvidelse av planområde som berører LNF?
- Antall dekar endringer i de forskjellige arealkategoriene siste år
- Antall dekar restaurert natur – endring siste år
- Antall dekar kartlagte naturtyper – andel av totalareal – endringer siste år
- Antall dekar artsrikt kulturlandskap – endring siste år
- Antall meter elever/bekker åpnet siste år
- Antall meter bekker/elver lagt i rør, lukket eller på annen måte blitt borte det siste året.
- Alder kommunedelplan naturmangfold
- Midler av totalbudsjett brukt på å sikre trua arter og naturtyper
- Midler av totalbudsjett brukt på å stimulere økt naturmangfold i kommunenes grøntarealer
- Midler av totalbudsjett brukt på å sikre artsrike kulturlandskap i kommunen
- Midler av totalbudsjett brukt på å bekjempe fremmede arter
- Antall tonn ryddet søppel i naturen
- Antall årsverk miljørådgiver
- Antall lokale planer utarbeidet for ivaretagelse av spesifikke arter, artsgrupper eller naturtyper
- Midler avsatt til kartlegging av natur i kommunen

3. Kommunene settes i stand til å ivareta sitt naturansvar gjennom økt kompetanse og kapasitet

Kommunen må ha data tilgjengelig for innbyggerne, så de kan se hva kommunen gjør for å ivareta sitt naturansvar.

- Fremstille alle kartfestede verdifulle naturtyper i kommunenes digitale arealverktøy og i areal- og reguleringsplaner
- Fremstille alle verneområder kommunenes digitale arealverktøy og i areal/reguleringsplaner
- Fremstille alle IBAer (Important bird and biodiversity areas) i kommunenes digitale arealverktøy og i areal/reguleringsplaner
- Utarbeide naturregnskap – som fremstiller alle naturtyper i kommunen med tilstand og årlig endring i areal
- Utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold som en handlingsplan for hvordan trua arter og naturtyper skal sikres
- Fremstille alle tiltak kommunen gjør for å sikre naturmangfoldet – insekter, planter, sopp, amfibier, fugler og pattedyr
- Utarbeide en fremstilling av utbredelsen av fremmede arter i kommunen
- Fremstille alle tilskudd kommunen har fått av Statsforvalter og stat som skal sikre naturmangfold
- Legge til rette for jevnlig innspillsmøter for miljø- og friluftslivsorganisasjoner for å få synliggjort naturverdier i pågående arealendringssaker.

Dette bør kommunen ha av kompetanse og kapasitet:

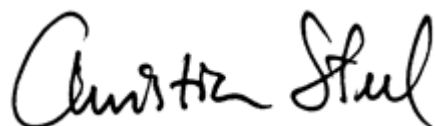
- Fagkunnskap i biologi/økologi til å tolke kart med informasjon om naturverdier med tanke på hvilke konsekvenser arealbeslutninger kan få
- God kjennskap til lovverket som knytter seg til naturforvaltning utover plan- og bygningsloven
- Kjennskap til naturrisiko knyttet til utbygningsområder

Nok ressurser til at kommunene kan:

- Gi kommunepolitikerne gode fagunderlag for å fatte planbeslutninger
- Sørge for at kommuneplanen blir rullert hvert 4. år – jf. plan- og bygningslovens klare intensjon
- Kunne ta ut eldre utbygningsområder av arealplanen, der disse truer viktig natur.
- Utforme arealplan etter naturregnskap samt kunnskap fremkommet i kommunedelplan naturmangfold

- Ha kapasitet til å kunne gjennomføre grundige åpne høringer der innbyggerne får god og tydelig informasjon om hvor kommunen planlegger å åpne opp for ny utbygging. Dernest hvordan innbyggerne kan påvirke utfallet.
- Sikre at målene knyttet til kommunens naturansvar nås gjennom plan.

Vennlig hilsen

Christian Steel
Generalsekretær